

ONAMENTUL

An . 28 Cor.
 jum. . 14
 lună . 2-10
 de zi pentru Ro-
 și străinătate pe
 an 40 franci.
 on pentru creș și
 comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
 Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
 trație.

Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fil.
 Manuscrise nu să în-
 poiază.

Naționalitatea și arta.

Evenimente din România și pilde din Ungaria. —

ilele trecute, la Iași, s'a petrecut un fapt
 a stîrnit discuții vii în presa din Ro-
 ma. La Teatrul Național din Iași, acea-
 veche vatră de cultură dramatică ro-
 mânească, se anunțase debutul unei artiste
 ce, anume dșoara *Francesca Rozan*
 (nobil *recte*: Rosen) în piesa *Sacrificiul*.
 Ea fusese angajată ca stagiară de di-
 rectorul Teatrului Național, eminentul no-
 tabil literat, dl *Mihail Sadoveanu* și urma
 să debuteze în numita piesă. Studentimea
 din Iași, care a dat câteva dovezi de sen-
 timente naționale, a trimis întâi o delega-
 ție la dl Sadoveanu cu rugămintea să
 săvîrșască a opri debutul dșoarei Rozan,
 căci Teatrul din Iași fiind un Teatrul Național
 și să nu se năpădire cu elemente străine ar în-
 a desnaționalizarea artei românești.

Sadoveanu a refuzat în mod cate-
 ger cererea studenților.

În după vizita studenților i-s'a prezentat și
 directorul de gardiști din Iași, care i-a
 comunicat dorința dlui prefect de poliție
 să opri reprezentarea piesei *Sacrificiul*.
 Directorul Sadoveanu a refuzat și această
 cerere.

În seara aceea s'au jucat două piese,
 dintre care *Punctul negru* a fost ascultată
 cu interes. La *Sacrificiul*, imediat după ivi-
 tura dșoarei Rozan pe scenă s'a făcut un
 zgomot enorm. Studentimea naționalistă a

protestat în modul cel mai hotărît, în ciuda
 tuturor aplauzelor pe cari coreligionarii
 dșoarei Rozan, veniți anume în număr
 mare la reprezentație, le-au risipit în bel-
 sug. În cele din urmă, văzându-se că re-
 prezentația nu se mai poate continua, cor-
 tina a căzut și publicul a trebuit să pără-
 sească sala.

La întâia vedere fapta studenților ieșeni
 pare cel puțin inexplicabilă. Oare lupta lor
 contra jidovismului trebuie întinsă și asupra
 artei? Și admitînd chiar asta, oare mij-
 loacele lor de luptă nu par în disproporție
 cu primejdia pe care sînt menite să o
 combată? O singură artistă între atîți ar-
 tiști români poate fi oare o primejdie pen-
 tru caracterul național al teatrului din Iași?

Și-apoi auzim ridicându-se și alte ob-
 iecțiuni întâi sfioase și-apoi tot mai în-
 drăznețe. Asta e universală — zice-se. Fru-
 mosul e frumos pentru toți și-un lucru urît
 nu poate fi frumos numai fiindcă e româ-
 nesc și invers un lucru frumos nu poate
 fi socotit urît numai pentru că nu e ro-
 mînesc.

Față de aceste obiecțiuni, ținem să de-
 clarăm din capul locului, că *aprobăm miș-
 carea studențimii naționaliste din Iași*.

Astra nu e cosmopolită, ci dimpotrivă e
 cea mai națională din toate manifestațiile
 de viață ale unui popor. Ea e naționalita-
 tea cristalizată, e, dacă ni-se îngăduie a-
 ceastă expresie, esență, extract de naționa-
 litate. Cea ce interesează mai presus de
 toate ca orice operă de artă, e tocmai ca-
 racterul ei național, cea ce admirăm la ea

e aceia minunată expresie a însușirilor na-
 ționale, a firii, a temperamentului unui po-
 por, a stilului lui *național*. Cea ce e frumos
 pentru un popor e frumos și pentru altul,
 foarte adevărat, dar *Faust* nu ar fi putut
 să fie plăzduit de un francez, nici *Avarul*
 de un neamț. Pentru ce? Pentru că amân-
 două operele sînt expresia geniului națio-
 nal al poporului respectiv, cu toate calită-
 țile lui organice și moștenite și nici un
 străin nu ar fi putut să le redea, oricît ar
 fi învățat limba lui de bine. Invățarea lim-
 bii nu e încă un criteriu al naționalizării
 depline. Câți străini nu au învățat limba țării
 în care trăiesc! Trebuie acel instinct adânc
 și înăscut, moștenit dela o serie de stră-
 moși pentru naționalitatea intimă și orga-
 nică a unui popor spre a putea crea cea
 mai fină, cea mai fragilă și cea mai *națio-
 nală* din toate creațiile sale: *arta*.

Și poate că angajarea unei *singure* ar-
 tiste străine încă nu primejduiește caracte-
 terul național al artei românești. Dar cine
 garantează că mâne nu vor cere și alte și
 tot alte talente străine intrarea în Thalia
 românească, invocând tocmai precedentul
 creat? Sau s'ar putea crea o stavilă, un
 procent oarecare până la care să admitem
 intrarea lor? Evedint nu. Mai ales într'un
 oraș ca Iașul strecurarea dșoarei Rozan nu
 poate fi privită ca un caz izolat, ci ca în-
 ceputul tendinței de-a cuceri scena româ-
 nească, tendință venită dela o poporație
 jidovească numeroasă, bogată, foarte soli-
 dară și foarte refractară asimilării.

Azi vechea capitală a Moldovei are din

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA"

Orădean: Traian Demetrescu.

O conferență —

la Traian
 Demetrescu.

Orădeanul e tot așa de personal ca și cel
 din paginile lui se desface aceeași
 de idealism, aceeași proslăvire curată a
 și acelaș scepticism, aceeaș tristete.

Se vede la lumina unei critici severe, fără
 să se cătească că romanelor lui Traian Demetrescu
 se putea găsi mult scăderi. — Oricare ar
 fi scăderi însă, ele rămân înmăbușite
 în însușirilor de *sinceritate în simțire* de
calitate în gândire, și de *spontaneitate*
 în primare.

În seara însă aceste însușiri ale lui Traian
 Demetrescu nu se vădese mai bine ca în
 conferență. În aceste impresii, turnate într'un stil
 simplu, natural și plin de duioșie, avem
 psihologia omului înamorat de singu-

lăși *Emil* din *Iubita* este luat din vâl-
 zăul societății și adus în mijlocul na-

Și în această care este simțit adânc și
 călăuzit cu siguranța unui psiholog de forță.
 În *natură*, pe deoparte, și *mișcările su-*

fletești, pe de altă parte, sînt zugrăvite cu
 precizie uimitoare. Cineva a dat artei următoarea
 definiție: *omul adăugat naturii*.

Ei bine, această definiție se poate aplica
 fără greș acestui volum de impresii, izvorît
 din contopirea desăvîrșită a unui suflet con-
 templativ cu felurile înfățișări ale naturii.

*

Strămutați aceste însușiri în domeniul ver-
 sului, și veți înțelege cam ce fel de poezie a
 putut să scrie Traian Demetrescu. Omul acesta
 niciodată nu s'a jucat cu versul, pe care nu
 l-a utilizat decât atunci când în mîntea lui se
 zbătea un *gînd*, o *cugetare*, iar în inima lui
 o *simțire violentă*. Se ascundea într'însul prea
 multă viață sufletească — încît nu avea ră-
 gaz să facă din rimă un *joc*, iar din vers o
muzică. Poezia, prin urmare, era pentru
 Traian Demetrescu un mijloc de ușurare, prin
 care-și împărtășia deosebitele *mișcări* ale gîn-
 dirii și-ale simțirii. Cea dintâi însușire a poe-
 ziilor sale e *concentrarea*, simplitatea și
spontaneitatea formei; a doua însușire e *sin-
 ceritatea captivantă* și *delicatețea pătrunzătoare*
 a cuprinsului sufletec. Traian Demetrescu
 a fost un *liric*. Subiectul poeziilor lui
 e luat totdeauna din propria lui simțire. Chiar
 când se oprește în fața unei priveliști din na-
 tură, sau în fața unui fapt din viață, el știe să
 stabilească o legătură *intimă*, *duioasă*, între
 această priveliște din afară și între o stare
 sufletească corespunzătoare. Ca o intrupare
 pe deplin izbutită a acestui fel de a privi în
 afară, va rămîne veșnic poezia lui din volu-
 mul *Senzitive*, intitulată *Corbii*.

Corbii

Pe plopii niși
 Coboară corbi în pîlc de doliu,
 Cernesc al iernei alb lîntoliu,
 și, triști, de foame par învinși...

Cugetători,
 Privesc spre cer, privesc departe;
 Pe când un glas de vînt împarte
 Un cântec care dă fiori...

În cimitir,
 Pribegi, s'au adunat la sfadă;
 Iar sub uitare și zăpadă
 S'ascund mormintele în șir...

Și pe când trec,
 În a crepusculului oră,
 Spre groapa unde doarme-o soră,
 Și'n suflet plînsul îl înnece;

În aiurări
 De spaimă inima mea moare...
 Acoperite de ninsoare
 Pierdute sunt orice cărări...

Și mă învinge
 Un gînd amar, — știind c'odată
 Și peste groapa mea uitată
 Vor trece corbii și va ninge!...

Unui lucru din natură, el știe să-i smulgă
 toată *semnificația* pe care-o cuprinde și iz-
 butește să facă dintr'însul un *symbol* cu *înfe-
 lesuri* bogate. Iată de pildă următoarea poezie,
Flori de seră:

70 mii de locuitori vre-o 50 mii de jidani. Mai poate fi cineva care să tăgăduiască aici primejdia evreiască, foarte iminentă? Fără îndoială că dacă am admite artiștii evrei, ei nu vor rămânea izolați ci vor cuceri pe rînd și treptat cele mai multe locuri și vor ajunge în curînd în *majoritate*. Și-atunci iată o scenă românească *jidovită*, jidovită nu în sens numeric, ci în sensul *artistic și sufletesc*. Prestațiile artistice ale teatrului vor purta aceia pecete particulară jidovească care iese la iveală, chiar și în ciuda silințelor celor mai sincere asimilare din partea artistului.

Un ușor accent de jargon jidovesc cu vocalele trăgănate, vioiciunea jidovească, ușoară și goală, lascivitatea mișcărilor și fondul sufletesc de corupțiune, tot atâtea însușiri jidovești, își vor scoate capul sub cuvintele: *Teatrul Național*, cari tot vor mai trona pe frontispiciul clădirii, ca o minciună și o ironie. Și este destul că și acum vedem în țara românească unele trupe dramatice neoficiale, în cari jidanii predomină. Cel puțin arta scenelor *oficiale* să-și păstreze caracterul național, să rămâie expresia temperamentului artistic *curat românesc*.

Să luăm învățătură dela Unguri. Îmbătați de devizele înșelătoare ale unui umanitarism și cosmopolitism internațional, ei au admis intrarea jidanilor nu numai în arta dramatică, ci în toate manifestările lor culturale. Rezultatul? Toată viața culturală ungurească de azi e semitizată. Spiritul jidovesc a îmbibat toată societatea ungurească. Cultura ungurească e falsificată. Presa ungurească azi e jidovească și nu există popor cu o presă mai coruptă și mai compromițătoare de moravuri publice ca presa ungurească. *A Nap, Fidibusz, Magyar Figaro*, etc. sînt flori crescute pe mocirla jidovească, narcotizând cu mirosul lor greu și îmbătător toate simțurile sănătoase ale poporului unguresc.

Și, ca presa, s'au jidovit sau se jidovesc încet și în mod irezistabil literatura, știința,

pictura, muzica, universitățile, teatrele din capitală și din provincie, Academia, parlamentul etc. etc. Numele cele mai ilustre ale Ungariei culturale de azi sînt în parte covârșitoare jidovești și procentul lor crește mereu, pe cînd propaganda cosmopolită socialistă a unui Pikler corupe și turbură mentalitatea națională a tinerimei ungurești.

Ne mirăm cu atît mai mult de atitudinea directorului *Teatrului Național* din Iași, cu cît acest om se chiamă Mihail Sadoveanu și e una din ilustrațiile literaturii naționale românești. Ceia ce a cucerit simpatiile publicului cititor a fost tocmai atmosfera atît de românească ce se desprindea din cele dintâi nuvele ale sale. *Cosma Răcoare, Intr'un sat odată, Zina lacului, Șoimii, Petrea Străinul* etc. sînt o protestare împotriva oricărui teorii cosmopolite în artă, chiar de le-ar susținea însuș autorul bucăților amintite.

Și dacă existența *Teatrului Național* ar atîrna de sprijinul publicului jidovesc din Iași, care amenință a se pune în grevă, acesta ar fi un motiv, nu de concesiuni, ci dimpotrivă. E o dovadă mai mult de mărimea primejdiei.

Mai bine să pierdem un punct, o poziție strategică, decît să o susținem numai prin mila vrășmașului. Pierderea lui ne-ar scutura poate din toropeală și din nepăsare și ne-ar sili să facem în sfîrșit sforțarea de recucerire a Moldovei, atît de necesară și imperioasă pentru interesele naționale ale neamului întreg.

Congrua. Ni-se anunță din Budapesta: În ministerul de instrucție s'au început lucrările pregătitoare pentru reforma novelară a legii despre congruă. Novela va cuprinde dispozițiuni cu privire la întregirea lefurilor preoției necatolice.

Să vedem.

Ordonanță ministerială în chestiunea vancanțelor confesionale. Conte Ion Zichy, ministrul de instrucție, a lansat de curînd o ordonanță către revizorii școlari, ordonându-le să concedieze cu ocazia sărbătorilor religioase pe toți învățătorii dela școlile elementare de stat, aparținînd ei oricărei confesiuni în toate școlile deci în cari instrucția se poate face cu împreunarea cursurilor, învățătorii pot fi concediați în sărbătorile lor. Unde aceasta e cu neputință și sentimentele religioase ale învățătorilor ar fi astfel jignite, învățătorii pot să ceară să fie mutați la alte școli, căci *ministrul va rezolvi favorabil petițiile lor*.

Ordonanța aceasta a emanat desigur din intenții laudabile și se impune ca o pildă de imitație pentru toți miniștrii. Căci și funcționarii *necatolici* dela judecătoria, dela administrație, dela oficiile financiare, montane, silvanale, miniere șcl. ale statului sînt așiderea îndreptățiți, în virtutea aceleiaș legi naturale, să ceară respectarea sentimentelor lor religioase.

Iată un subiect frumos și atît de amplu cese îmbeie pentru o interpelare în cameră din partea deputaților noștri!

Delegațiunile. Ni se anunță din Budapesta: Conte Montecuccoli, comandantul Marinei, a sosit aseară la Budapesta. Subcomisiunea ungară însărcinată cu chestiunile marinei va ține azi după amiază la orele 5 o ședință, în care contele Montecuccoli își va face expozeul. După cît se prevede va vorbi apoi numai raportorul comisiunii, Rosenberg Gyula, desbaterile amânându-se până Luni săptămîna viitoare.

Delegațiunea austriacă se va întruni la 1 Februarie și va alege un nou președinte, după ce Glombinski, președintele de până acum, a fost numit ministru al căilor ferate și și-a dat demisia din președinția delegațiunii.

Centralizarea administrației. În numărul de ieri al ziarului „Siebenbürgisches deutsches Tageblatt” din Sibiu, deputatul sas Emil Neugeboren publică o convorbire avută cu o persoană de influență asupra statificării administrației. După părerea persoanei din chestiune, nu se poate afla altă modalitate pentru asanarea rețelii sistemului administrativ din Ungaria, decît codificarea în lege a numirilor funcționarilor.

Flori de seră

Sunt flori uitate într'o seră,
Cum într'un suflet trist și gol
Rămân speranțele din urmă
Din risipitul stol...

Nici o femeie nu le-atinge,
De și au cel mai blînd parfum,
Nici cel puțin nu le omoară
În pagini de album.

Cînd umbre din apus, prin geamuri.
În jurul lor sfios se strîng,
Par niște ochi, ascunși de lume,
Ce'n taina serei plîng...

Sau următoarele două poezii

Floare de drum

Pe-o margine de drum, departe, —
Ca un pribeag pierdut în lume, —
Creștea o floare solitară,
Ce poartă cel mai dulce nume.

Instrăinată într'o mulțime
De ierburi și de grîne nalte,

Părea batjocorită moartă,
Uitată, printre celelalte.

Sub vîntul ce trecea zburdalnic
Ea s'apleca tot spre pămînt,
Precum o frunte gînditoare
Ce plînge lângă un mormînt.

Nu știu de ce atras spre dînsa,
Apropiindu-mă încet,
Am cugetat adînc atuncea
La sufletul unui poet!

Luna

Pe calea în spre care singur
Pornit-am cătră tine-acum,
Nu mă'nsoțește de cît luna,
Ca o tovarășe de drum.

Par'că suntem de mult prieteni,
Destinul ei nu mi-e secret:
Ea 'n ceruri e o lume moartă,
Eu pe pămînt un biet poet!

Și dacă astăzi luminează
Cărarea spre iubita mea,
Odată peste groapa-mi tristă
Va lumina tot ea, — tot ea...

Pe lângă poezia lirică, sentimentală subiectivă, Traian Demetrescu a mai atacat și poezia cu conținut social, răzimată pe un fond sincer de sentimente umanitare. El însuși un învins al vieții, un proletar intelectual, căldura simțului s'a revărsat din bielsug și asupra săracilor din lumea aceasta. Traian Demetrescu avea simț pentru crezul socialist și dacă stăm să judecăm cîm drept mărturisim, că nu-i putem face vină din acest fapt.

Nu o *convingere* întemeiată pe raționament îl făcea pe el să-și îndrepte simpatia spre doctrina socialistă, ci *sentimentul* izvorît din simțămintă pe care i-o pricinuia indiferența societății noastre, în care el era un *exterminat*.

Va rămîne, prin urmare, printre poeziile cele mai frumoase, strofe închinat suferințelor omenești, cum de pildă sunt următoarele:

Cînd jalea vîntului tomatic
Prin desfrunziții arbori trece,
Tu te gîndești la baluri, doamnă,
Eu mă gîndesc la soba rece...

Cînd primii fluturi de zăpadă
Plutesc în zarea albicioasă,
Tu te gîndești la rochiile scumpe
Eu mă gîndesc că-s zdrențuroasă.

Dési Mór

GLUJ—KOLOSJAR, str. Szentegyháza nr. 6.

vopsitor și curățitor chimic
de haine

Fabrica: str. Sörház nr. 1.

Vopsește și curățește după sistemul școlii
de specialitate din Germania!

Specialist în vopsirea hainelor de doll

!! Dési vopsește, curățește !!

În împrejurările actuale realizarea reciprocității cu administrația comitatensă e imposibilă, deși se reclamă ca funcționarii din ministere să poată fi transferați la comitat și viceversa. Alegerea pe viață a funcționarilor a ajuns cu atât mai mult imposibilă cu cât prin dănuirea actuală a lucrurilor administrația ar rămânea proastă pe vecie. Căci familiile cu trecere ar lucra cu ardoare îndoită ca să-și poată vâri neamurile în administrație, iar aceștia la rândul lor și-ar neglija cu atât mai mult datoriile știindu-se la adăpost de a fi destituiți. În lege ar trebui înainte de toate să se prevadă ca numirea funcționarilor să se facă cu considerație la elementele ce constituiesc populația comitatului și totodată să se iee în considerare și cunoștințele de limbă și naționalitatea funcționarilor ce se vor numi.

Momente politice. Conform informațiilor vieneze de azi *monarhul va sosi la Budapesta* numai prin 7 până în 9 Februarie și va petrece în capitala Ungariei vreme de două trei săptămâni. Venirea monarhului e comentată ca având tendința să presioneze partidele ungurești în favoarea sfârșirii cât mai grabnice a discuției la proiectele de bancă.

Zilele acestea presa maghiară a sunat alarma că Majestatea Sa vrea să înființeze un *minister special pentru Marină*. Indiciul în acest scop presa aceasta a crezut să-l descopere în faptul că comandantul marinei, amiralul Montecucoli a fost trecut în categoria funcționarilor cu plată de ministru. Ingrijirea compatrioților noștri se pare însă că a fost zădărnici, după ce organul ministrului de externe, *Fremdenblatt*, declară azi că prin avansarea comandantului marinei nu s'a făcut nimic deosebit, ci numai *evidențierea importanței pe care trebuie să o aibă în zilele noastre Marina*.

În ședința de mâine a camerei va vorbi și *Ladislau Lukács*, ministrul de finanțe și va răspunde oratorilor din opoziție.

Contele Apponyi pleacă în America de Nord la 30 Ianuarie nou. Alături, partizanii săi, au dat un banchet de despărțire în cinstea lui, urându-i multe succese. În realitate banchetul acesta a fost o serbare a bucuriei generale pentru plecarea acestui încurcă-lume, urgisit până și de majoritatea cercurilor ungurești. Bun ar fi dus pentru totdeauna.

Camera. Una din multele ședințe în colorie a avut loc azi. Între alții a vorbit și

Și când în nopțile de iarnă
Cânti la clavierul tău visând,
Tu te gândești că ești iubită,
Eu mă gândesc c'o să mă vând.

În al treilea rând, vin poeziile, foarte puține, cu conținut *filozofic*. Am zis prea mult — cu conținut meditativ — și cărora li-s'ar putea da numele de *Meditații*. De felul acesta sunt poeziile: *Inima noastră — Prin alee — Poate — Unii amic poet — Noapte* — în care influența maestrului Vlăduță se resimte adânc. Elementul satiric nu-l găsim decât într'un număr foarte restrâns de poezii. Traian Demetrescu e un nemulțumit — adevărat — dar această nemulțumire a lui Traian Demetrescu îmbracă mai degrabă haina blândă a resemnării, forma *scepticismului* sau vsmântul *ironiei* — fiindcă acest suflet de poet până și revolta cea mai legitimă a fost înăbușită sub valul iertător al blândității și al bunătații.

De pe urma lui Traian Demetrescu, onorat auditor, ne-a mai rămas și un volum de *impresii literare*. E de mirare, fără îndoială, cum boemul acesta, care și plimba boala și sufe-

faimosul preot kossuthist Hock Ianos, cel ce ne aruncase sfidarea, că sântem «vrăbii gureșe», față cu cari e păcat de orice muniție. Ședința n'a înregistrat nici un moment deosebit.

La sfârșitul ședinței discuția a degenerat în urite certuri personale între oșanți și guvernamentali.

Odată și acum...

— Tot povestea solidarității. —

A doua, ori a treia zi, după ce se petrecuse cazul Vaida în cameră, redactorul nostru de noapte primise, la o oră întârziată, vizita a doi deputați naționali din Arad. Dl Vaida, își ceruse deja scuzele în Cameră, clubul întreg se disolidarizase cu dînsul, și propriul ziar, al cărui director era, îl muștra și-l executa în modul cel mai necruțător. Cuvântul de ordine dat dela club și dela organul oficial fu transmis repede afară, la periferii, și opinia era gata: nesocotitul deputat osândit cu aceeaș strășnicie de ai săi ca și de dușmani.

Se găsi însă un ziar, care-și anunță cu hotărîre și cu energie votul său separat împotriva acordului acestei înțelegeri solidare. Îl știți, era ziarul care calcă... »disciplina«... »solidaritatea«... Acesta luă imediat apărarea deputatului, abandonat de colegii săi într'un moment de slăbiciune. Îi trimise, cel dintâi, depeșă de încurajare... Sufocă în Cluj pornirea de a fi desavuat și executat și de Români... Și nu găsi nici un cuvânt de scuză pentru deputații naționali, cari, în aceea faimoasă ședință, vădit intimidați, se lăpădară pe rînd de colegul lor.

Atitudinea aceasta a »Tribunii«, nu plăcu însă cercurilor oficiale; mai mult, era socotită ca îndreptată contra »autorității« clubului. Nu s'a îndrăsnit, cei drept, a se aduce vre-o »rezoluție« contra noastră, fiindcă instinctul sănătos și sigur al conștiinței naționale sedus pe o clipă se schimbă în

rința dintr'un loc într'altul, având mereu în față-i grija zilei de mâine și frica morții al cărei ceas era tot mai apropiat, cum în împrejurări așa de puțin priincioase, prin urmare, a putut totuși să afle destul răgaz, pe care să-l închine *culturii*.

Am putea zice că Traian Demetrescu a avut doi prieteni credincioși în această societate indiferentă: *Natura* și *cărțile* — și, fără îndoială, că cele mai dulci clipe din viața lui și le-a petrecut *contemplând* în singurătatea naturii, și *citind*, în singurătatea odăii. Traian Demetrescu a fost un *autodidact*, în cel mai frumos înțeles al cuvântului.

Nimic din ceea ce era distins în literatura universală nu-i era necunoscut. Trebuința sufletească de-a cunoaște era așa de puternică la el, încât absolventul a trei, sau patru clase de gimnaziu, s'a avântat, singur, fără nici o călăuză, în cele mai ridicate probleme estetice, sociale sau filozofice. Volumul, intitulat »Profile literare« ne dovedește cu prisosință, cum că Traian Demetrescu era stăpânul unei culturi serioase. Literatura franceză, mai ales, îi era îndeajuns de familiară.

Autorul din »Intim«, care s'a arătat așa de iscusit în notarea impresiilor venite din na-

decurs de 48 ore, dându-ne dreptate, s'a încercat însă un alt mijloc de presiune. Cei doi vizitatori nocturni, erau totodată delegați ai clubului parlamentar.

— Ce voiți d-voastră — întrebă unul, — să discredităm clubul? Hotărîrea clubului a fost unanimă și Vaida însuș s'a suspus. Vreți acum să-l încurajați? Nu e destul că a adus *nenorocirea* asta pe noi? Atât doar mai lipsește, să-l faceți acum erou național. Noi nu puteam să-l apărăm. Căci Ungurii au *dreptate*... Nu e adevărat că ar fi cetit poeziile... Și nu e adevărat că li-ar fi primit dela cineva... Nu li-a citit, ci li-a vârit la stenografi, ca și cum li-ar fi citit... Iar a doua zi, când a văzut furtuna, a alergat pe la redacțiile ungurești să le roage ca să nu publice... Eu nu mă expun pentru *minciuni*...

— Ungurii vreau să terorizeze pe cel mai curajos dintre d-voastră și d-voastră l-ați abandonat. Era cazul să l apărați cu trupurile d-voastră, asta o cere solidaritatea luptătorilor! — replică redactorul.

Declarația asta avu darul să-i înfurieze chiar pe cei doi domni. Nu vom aminti aici, din respect pentru dl Vaida, cuvintele jignitoare, pe cari li-au rostit la adresa dsale. Merșeră însă până la amenințări la adresa ziarului, spunând că dacă sântem organ al partidului, nu putem desavua partidul.

— Trebuie să-și depună mandatul! *Va fi numai un noroc dacă se va scăpa partidul de el!* — adăogă celalalt.

Iar când redactorul nostru a spus că nu poate împărtăși vederile lor, că nu înțelege ca un om, care până eri, a sintetizat, în discursurile sale, cu mai multă putere gândirea și simțirea națională, să fie acum deodată sacrificat, chiar de ar fi greșit. Dânsii reflectară :

— Atunci să vă duceți d-voastră acolo, dacă sânteți așa de curajoși, vă punem la dispoziție mandatele!

— Vă veți mai socoti! — observă ironic redactorul.

tură, se arată acum tot așa de iscusit în notarea impresiilor pricinuite de lectura unei cărți, sau a unui autor. »*Profile literare*« e un model de critică impresionistă. Boemul Traian Demetrescu, care era așa de dezordonat în viața lui, era foarte ordonat, foarte sistematic în ocupațiunile lui intelectuale.

Astfel nu ne putem explica, acea bogăție de însemnări, a reflecțiilor și a impresiilor, datorite feluritelor sale lecturi. Și astăzi, »*Profile literare*« se pot ceti cu plăcere și cu folos. În fiecare pagină vei găsi o părere dreaptă, o reflecție originală, o caracterizare justă, înfățișate în aceeaș formă delicată, ușoară și plină de spontaneitate.

Iată, onoratul auditor, în trăsături fugare opera literară a craioveanului Traian Demetrescu.

Viața lui a fost împărțită între *suferință* și între *muncă*. Suferință adâncă și muncă intensă!

Dacă față de suferința lui n'am avut atenția și grija care se cuvenea, suntem datori acum să ne îndreptăm această grijă față de *roadele muncii lui*, fiindcă aceste roade alcătuiesc cel mai frumos și mai caracteristic capitol din *miscarea sufletească* a orașului nostru.

Cei cari doresc : **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile Székely și Rétl de Marosvásárhely. (Piața Széchenyi

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedim franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang Mare asortiment de surori pentru mire, Ioan Ghidiu, proprietar ...

— Eu am copiii, nu mă pot expune de dragul domnului Vaida. D-ta ți-ai primejduit viața pentru dânsul? — întrebă omul cu copiii.

— Nu știu ce aş face — răspunse redactorul, e cert însă, că de-aş face cum faceți d-voastră, aş fi la fel ca d-voastră judecat!

Cei doi domni plecară. Ce a urmat, se știe. Nenorocitul caz, și și mai nenorocita dovadă a slăbiciunii care s'a manifestat în jurul lui, curmase avântul ce-și desfăcuse atât de îndrăzneț arpile în cameră.

Se încheiă capitolul nouilor nădejdi... Continuarea a fost risipită de avânt și de îndrăzneală, înfrântă în orice caz de teama de atmosfera încărcată a incintei... Discursuri despre alcoolism, ori platitudini la adresa lui Apponyi, doamnei Apponyi ș. a.

Ni-am adus aminte de acest episod al luptelor mai recente acum când ni-se reînoiește cu o deosebită îndrăzneală acuzația, că »Tribuna« ar sparge solidaritatea națională. E interesant, dar nu neobișnuit — să vedem între acuzatori în rîndul întîiu pe dl Vaida însuș, despre cari, cei doi prieteni ai d-sale își dădură zadarnic silința a ne convinge, că ar fi un adevărat noroc să scape partidul de el.

Dar nu asta interesează. Ceeace interesează, este a se vedea ce înțeles s'a dat, după vremuri și după împrejurări, cuvîntului »solidaritate«. Și unde s'ar ajunge dacă cu tirania formulei, s'ar isbuti a se amuți controlul, care prin însăși firea specifică a a luptelor noastre, nu se poate face la noi decât prin presă. Nu avem mai multe partide, cari să se controleze reciproc întreolaltă și caracterul luptelor noastre nici nu admite existența mai multor partide, căci asupra chestiei de a fi ori a nu fi, cum e pusă la noi, nu pot să existe deosebiri de păreri. Asta e cert. Dar pot exista deosebiri de vederi asupra oamenilor, asupra faptelor, asupra felului de a-și face datoria de

Nici până astăzi n'avem o ediție cum se cade a operei lui literare.

Operile izvorîte din suferința lui Traian Demetrescu au fost lăsate pe seama editorilor evrei, călăuziți numai de preocupări de pură negustorie.

Datoria orașului nostru e să adune toate aceste lucrări și să le înfățișeze publicului românesc într'o ediție serioasă și bine îngrijită.

Am convingerea, că asupra lui Traian Demetrescu s'a coborît pe nedrept vâlul greu al unei uitări vinovate și că această uitare trebuie înlocuită prin cea mai nemărginită iubire; fiindcă în tot ce a scris Traian Demetrescu se găsesc urmele unui suflet cu însușiri deosebite.

O a două datorie a noastră față de Traian Demetrescu e și aceea a ridicării unei statui.

Nu inițiativa oficială — ci inițiativa liberă a publicului craiovean, poate să îndeplinească această datorie, fiindcă nu cred să fie nimeni, care să nu fi primit din partea poetului un vers frumos, o simțire aleasă, o învățatură bună.

Cei săraci au învățat, prin el, să creadă în zile mai bune; cei tineri au învățat să iubească — iar cei bogați au învățat să fie mai buni!

a înțelege moralitatea și la noi, nu e mai mic ca aiurea interesul ca în fruntea conducerii să stea totdeauna cel mai vrednic, cel mai capabil, cel mai tare, cel mai întreg. În ce chip, prin ce mod să se facă deci procesul selecțiunii și controlul indispensabil funcționării sănătoase a oricărui organism omenesc? N'avem alt regulator al vieții noastre politice, decât presa. De-aceia a și avut presa la noi importanța pe care nu o are aiurea. Și nu e decât regretabilă confuzia voită ce comitetul național a făcut-o în jurul organelor partidului, pe care li-a apreciat nu după valoarea lor în lupta națională, ci după serviciile personale și nejuste pe cari lea așteptat dela ele, asupra cărora aveu intenția să se instăpânească, ca să înceteze orice control și viața publică să fie luată în monopol. Apoi vorba fruntașului: Dumnezeu cu noi și cu sfînta noastră cauză!

Pretextul era, că de-aceia nu pot lupta, fiindcă »Tribuna« îi »stînjenește în activitate«. Când ești orbit de patimă, perzi cu deservărire și simțul absurdului și al ridicolului. În care activitate? I-am adresat întrebarea asta d-lui Goldiș, măestrul actualei »activități« naționale, ni-a spus însă că-i »dus de acasă«. De acuzat a acuzat, dar pe urmă ce să-i faci omului dacă a plecat de-acasă. Nu cumva va fi venit însă deodată cu organul d-sale? Dacă a venit și-i acasă, credem că totuș ar avea datoria să lămurească de ce a făcut scandalul? Pe vremuri »Gazeta Transilvaniei« și regretatul ei director (pe care dl. Goldiș îl apostrofase într'un prim articol cu cuvinte cari nu se pot reproduce) ajunsese de multe ori în grave conflicte chiar principale cu comitetele naționale, fără să-i fi trîsnit vre-unei comitet prin minte să aducă »rezoluții« împotriva unui organ care deși în deosebire de vederi nu eșise din limetele principiilor fundamentale ale luptei naționale. I-s'a rezervat, întreg meritul intoleranței și al absurdității în istoria luptelor noastre actualului comitet, care prin acest fapt, ni-a arătat singur, mai clar și mai convingător decât toate articolele noastre, necesitatea absolută și iminentă a primenirii în interesul bine înțeles al cauzei naționale.

Carnetul unui trecător.

— Stilul e omul.

«Cel mai de căpetenie instrument al școlii este limba.»

(«Românul»)

*Etern rămâne adevărul
Rostit de marele Bufon.
Eu aş jura că perla astu
A scris-o doftorul Ion.*

*După »Românul«, biata, școală
E — cum să mă exprim? Ceva,
Care aduce de minune
C'o față dela mahala.*

*Sau — Doamne, iartă-mi blasfemia.
Căci zeii noștri rămân zei!
Avut-a autoru'n minte
Pe unii dintre corifei?*

*În orice caz pehlivănia
S'a isprăvit, s'a consumat
Prin bunul simț, pe care'l are
»Românul« autorizat*

*Și dacă-i drept că biata limbă
E-al școlii noastre instrument,*

*Să nu ne mire că progresul
La nai este atât de lent.*

*Însă când văd că limba noastră
Azi numai are nici un scut,
Regret că instrumental școlii
N'a fost nuiăua în trecut.*

*Ar fi învățat pe cei ce astăzi
Combat și scriu cu atîta foc,
Să nu insulte căruntețea.
Să nu-și bată de limbă joc.*

Rămurel.

Scrisori din București.

Urme preistorice. — Aniversarea luării Smârdanului. Apatie. Noul guvern și Românii macedonenii

București, 13 Ianuarie.

Profesorul Hubert Schmidt dela Universitatea din Berlin a făcut în timpul din urmă serie de săpături arheologice în apropiere comunelor Cucuteni și Băiceni din județul Iași. Cu această ocazie a descoperit o multime de obiecte și dovezi preistorice, ca datează din epoca de piatră și de bronz. Între obiectele găsite sunt multe cari denotă oarecare simț estetic al celor cari s'au folosit de ele. În lumea științifică descoperirea produsă o adevărată senzație. Despre rezultatele cercetărilor sale, profesorul Schmidt face în curînd o comunicare la societatea antropologică din Berlin.

La muzeul din București se păstrează asemenea câteva obiecte rămase din epoca preistorică. Ar fi de dorit ca și obiectele găsite de profesorul german să fie depuse în acest muzeu, ca o dovadă a trecutului acestui pămînt românesc. Destule dovezi ale trecutului au fost transportate în străinătate, grație neprevăderii noastre, grație nepăsării caracteristice firii românești. Astăzi unele din cele mai vechi manifestări ale spiritului românesc, manuscrise și cărți tipărite se păstrează în muzeele din străinătate. Lucrurile descoperite de profesorul din Berlin ar putea împodobi de alfel și muzeul de geografie și antropologie înființat de curînd pe lângă seminarul de geografie al dlui profesor Melles din Iași. El ar putea contribui la reconstruirea icoanei trecutului acestui pămînt bătut de atîtea neamuri cötropitoare, frămîntat de atîtea neamuri străine și păstrat prin viteză sîngelui latin, celor cari azi îl stăpînesc fără însă a-l cunoaște pe deplin.

În toată luptelor politice, cari au angajat toate forțele din țară, și cari preocupă întreaga opinie publică, cei mai mulți au uitat de datoria ce ne-o impune mîreața zi de 12 Ianuarie, zi în care Smârdanul s'a predat vitejilor ostași români. Publicul pasionat pentru luptă politică a uitat însemnătatea acestei zile memorabile în istoria României moderne. În schimb n'au uitat-o aceia, cari au urmat în ostire pe vitejii luptători. A treizeci și trei aniversare a căderii Smârdanului a fost sărbătorită cu o deosebită solemnitate de către regimentul din Craiova.

De dimineată s'a oficiat un Te Deum la catedrala Madona Dudu. La acest Te Deum au asistat autoritățile civile și militare, generalul Gigărtu, președintele de onoare al societății veteranilor olteni, o delegație a regimentului de Ilfov și una a regimentului dela Tecuci. Trupele aflătoare la Craiova au ascultat după Te Deum frumosul discurs, prin care generalul Gigărtu le-a arătat însemnătatea zilei, preamărînd eroismul aceloră, cari, cu prețul sîngelui lor tînar, ne-au dat România liberă de astăzi. A dat pe acei eroi drept model generațiilor viitoare, cari ar trebui să fie crescute în sentimente cu adevărat patriotice și naționale, cari vor fi chemate să apere și mai departe bunul nume și neatîrnarea țării. Căci nimica nu garantează mai mult viitorul unei țări decât simțul de jertfă și de împlinire.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului,

Palatul Fischer Elz. Poarta II.

Consultanță dela orele 8—12.

Szentegyháza

— **Aeroplan cu cârmă dublă.** Din Paris vine știrea că inginerul Voisin a inventat un aeroplan cu două cârme. Aeroplanul are două caroserii vecine și fiecare e prevăzută cu cârmă separată. Invenția are mare însemnătate pentru cazuri de război, căci scăpând unul cârma poate fi reluată de tovarășul aeronaut fără cea mai mică greutate. Armata franceză face deja experiențe cu noua invenție, dela care așteaptă o mare întorsătură pentru rolul aeroplanelor în caz de războaie.

— **Aerografia aeroplanelor.** Din Paris vine știrea că baronul Pluvinel a făcut zilele aceste în aerodromul din Buc câteva experiențe de aerografie cu un aeroplan model Fahrman, zburind până în Rambouillet la o înălțime de treisute de metri. A luat cu el aparatul de geografie care avea o greutate de 50 kilograme și pe lângă aceasta și un specialist în telegrafia fără fir. Le-au reușit să expedieze telegrame dela o depărtare de doisprezece kilometri. Baronul are nădejde că la cel mai apropiat prilej să poată expedia telegrame dela o depărtare de 50—60 kilometri.

— **O scrisoare scumpă.** Zilele aceste s'a vândut la mezat colecția de antichități a unui negustor din Berlin, Ernest Henzici. S'au vândut mai multe manuscrise originale, între cari și o scrisoare a lui Grillpalzer către Maximilian împăratul din Mexico. Reprezentantul arhivei orașului Berlin a început pentru scrisoarea aceasta o adevărată goană contra unui amator vienez. La strigarea prețului care s'a început dela șaptezeci și cinci de mărci fiecare îl urca cu câte o singură marcă până când proprietarul s'a plictisit și le-a spus să se înțeleagă între ei. Atunci vienezul a făgăduit dintr'o sărită 300 de mărci și așa i-a rămas scrisoarea lui.

— **Fanatismul religios.** De multe ori au obvenit cazuri de fanatism religios îndeosebi la Ruși, aducând dezastru și moarte asupra populației, cum s'a întâmplat mai anii trecuți în Caucaz, care sub cuvânt că botează au necat mai multe sate de credincioși într'un lac de sub poala munților. Cel mai recent caz întâmplat în Hammerset încă ne aduce știrea despre un caz analog al unor Finlandezi apucați de mania botezului. Au prins anume pe un băiat și l'au făcut cu sila să bea aghiazmă. Dela o vreme ne mai putând bea au început să-i toarne cu for a pe gât, pe urmă după ce l'au târât prin zăpadă o bună bucată de loc, l'au băgat într'un cuptor și l'au fript de viu. După ce l'au omorât de a binețe l'au aruncat pe stradă.

Criminalii fanatici au fost prinși de autorități și internați la un ospiciu din Hammerset.

— **»Balul costumat din Arad«.** In editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți postale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, se ia de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto.

Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școale de fete.

— **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszében, Strada Ciszădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu și, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea să execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverenzilor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria Tribunei se află de vânzare următoarele Căiindare:

Calendarul „Minervei“

Prețul e 1-40 Cor. plus porto 72 fil. Calendarele se pot trimite numai ca pachet, ca să nu fie confiscate la poștă.

Calendarul Național à 40 fil. (5 fil. porto).
Calendarul diecezan (Arad) cu șemălistă 50 fil (10 fil. porto)

Calendarul diecezan (Arad) fără șemălistă 30 fil (10 fil. porto.)

„Amicul Poporului“ à 70 fil. (10 fil. porto).

Calendarul cu litere cyrile à 50 fil. (5 fileri porto).

Calendar de părete (black) à 1 cor. + 20 fil. porto.

A spărut: In ediția »Carmen« (Petru Barbu) Calendarul dela Cluj pe anul 1911 cu un interesant cuprins și ilustrațiuni (August. Banca, Prințesa Elisabeta, Balul costumat din Arad etc. Preț 20 fileri.

Calendarul »Poporului Român« din Budapesta à 40 fil., plus 5 fil. porto.

»Lumea Ilustrată« 1-50 plus porto 20 fil.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curind apărute următoarele cărți:

Guy de Maupassant. Pe apă. Traducere. a 1-50 plus 10 fil. porto.

Ivan Turgenieff. Memoriile unui om de prisos. a 80 fil. plus 10 fil. porto.

Henryk Sienkiewicz. Fără credință. Roman. a 3 Cor. plus 20 fil. porto.

» Prin foc și sabie. Roman 4 volume costă cor. 5-75 plus 30 fil. Să-l urmăim? Tradus de T. D. Protopopescu 1 cor. plus 5 fil. porto.

» Quo Vadis. Roman din timpurile lui Nerone à 4-50 cor. plus 30 fil. porto.

» Pe câmp de glorie. Roman eroic, à 3 cor. plus 30 fil. porto.
» Hania, roman. a 1-50 plus 10 fil. porto.

Leo Tolstoi. Desmeticiți-Vă. Răsboiul ruso-japonez 1 plus 10 fil. Cele din urmă. Cu fragment dintr'o auto-biografie a 70 fil. plus 5 fil. porto.

Michel Zéraco. Dragoste și eroism. Roman istoric. 2 volume cor. 3-50 plus 30 fil. porto.

Culegeri de literatură, artă și de știință cor. 1-50 plus 10 fil. porto.

M Eminescu — Veronica Micle. Iubire-Durere a 1-50 plus 5 fil. porto.

N. Rădulescu-Niger Magistrații noștri. Roman social a 4 cor. pl. 20 fil. p.
» Măria Sa »Ogorul«. Roman social a 4 cor. pl. 20 fil. p.

Poșta Redacției.

Ideal. Vă mulțumim pentru cele comunicate. S'a făcut precum ați dorit. Vă rugăm să ne scrieți și pe viitor despre lucrurile de pe-acolo. Multe salutări.

Sorin. Versuri frumoase. Sperăm să primim dela d-ta altele mai desăvârșite. »Cântecul« trimis îl publicăm la acest loc, sfătuindu-te să continui.

Las' nu mai plânge dor nebun
Doar totul e-nzădar
Și zbuciumul tău nesfârșit
Și plânsul meu amar

O floare când s'a vestejit
Și toamna e târzie
Ori cât te zbuciumi e-nzădar
Mai mult ea tot nu-nvie...

Povestea ta mi-a'nlăcrimat
Și sufletul și fața
Ori vrei plângând să ne-alle iar
Și astăzi dimineața?!

Poșta Administrației.

Vasile Beleş. Șimand. Am primit 14 cor. abonament până la 1 Aprilie 1911.

Petru Medeașan. Făbator. Am primit 14 cor. abonament până la 15 Martie 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giergle.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichia și editura

Aviz pentru sănătate!

Azi, când s'a pus în circulație atâtea medicamente numite miraculoase, dar, care tind însă numai la despoșirea publicului, ne bucurăm, că putem atrage atențiunea un public asupra preparatelor pe cari, ca și serul lui Ehrlich, a profesorului berlinez, contra molipsirii singelui, medicii le întrebuințează cu succes și pentru aceea și Exc. Sa ministrul de interne a permis punerea lor în circulație. Preparatele acestea se numesc:

Șpiritul Inda și Unsoarea Inda

despre cari revista »Kir. Természettudományi közlöny« în Nrul 171 scrie următoarele: »In Ardeal în riuul Olt crește un soi de burete mai cu seama lipit pe iazuri, care în comitatul Treiscaunelor din vremuri străvechi se folosește cu succes contra durerilor reumatice și podagrei și care se pregătește, la ordin medical, în farmacia lui Balázsovich Sándor, din Szepiszentgyörgy și care se pune în circulație în întreagă lumea sub numirea de Șpirit Inda și Unsoarea Inda. Din experiență pot spune că succesul e sigur.«
Dr. Ștefan Szász.

Pe baza experiențelor proprii și a vindecărilor succese Șpiritul Inda și Unsoarea Inda, le recomandăm călduros pentru alinarea durerilor reumatice și de nervi, pentru că în scurtă vreme i-se observă urmările vindecării.

Dr. cont. Vilmă Hugonnay, Dr. Ludovic Rózsaffy, medicul șef al poliției reg. ung. de stat în Budapesta, Dr. Iuliu Tóthfalussy medicul șef al căilor ferate reg. ung. din Budapesta, Dr. Rudolf Kálay, medic șef director de șpital în Nyirelyháza, Dr. Iosif Szekeres, medic șef, dir. de șpital în Nagykanizsa, Dr. Geza Hajmoss, profesor priv. de univ. în Budapesta.

Dacă locul mi ar permite am putea să mai amintim numele multor medici renumiți, cari tot dovedesc, că Șpiritul Inda și Unsoarea Inda, sunt singurele preparate vindecătoare externe contra reumei, podagrei, durerii de membre, durerii de cap, boalei de nervi, junghiturilor în oase, mâncărimei, iar intern cont a lipsei de apetit, de gât, și contra răgușelei. Unsoarea Inda se folosește numai extern și costă 2 cor. Șpiritul Inda se folosește atât extern cât și intern și o sticlă mare costă 2 cor., o sticlă mică 1 cor. În rubrica aceasta a avizului sanitar în fiecare săptămână vom publica părerea medicilor despre medicamentele cari sau dovedit de bune și a căror folosință o recomandăm cititorilor noștri. Șpiritul Inda și Unsoarea Inda le pregătește Balázsovich Sándor, farmacie la Coroana în Szepiszentgyörgy de unde pentru 6 coroane se trimite franco în orice parte 3 porțiuni. Se capătă preste tot locul!

Credit pe ipotecă, pe cambiu

și pentru officianți

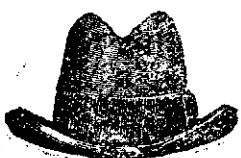
mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Hadady György prăvălie renumită de specialități de modă pentru bărbați, Cluj—Kolozsvár, Mátyás-király-tér 14.

Recomandă articlii de modă pentru domni, pălării și albituri de-o execuție foarte fină. Specialist în articole de modă englezească.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Rizling K — 62 litru. Rizling și Ruje, amestecat — 56. Roșu — 68.

Vinuri noi: Rizling K — 54, Rizling și Ruje amestecat — 50, Šiller — 52, Mustafer amestecat K — 48 litru.

Rachie de treve (comină) K 1-50 litru. Rachie de drojdii 2-20, Rachie de treve (comină) specialitate K 2— litru.

Vinul și rachiea să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

Societatea pe acții Holandeza

pentru asigurarea vieții.
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrenten)
Amsterdam.

Direcțiunea pentru Ungaria:
Budapest, Hollandi-udvar,
(palatul propriu, Piața Kálmán, Strada Baross și Calea Ūllői-ut.)

La finea anului 1909 au fost sumele asigurate

peste 358 milioane Cor.

Suma totală rezervelor premiorilor 107 mill. 216.324-96 Cor. A plătit asigurațiilor până în prezent 96 mill. 370.016-33 Cor.

Premiile cele mai ieftine.

Prospecte sau alte deslușiri dau cu plăcere Direcțiunea pentru Ungaria în Budapesta și reprezentanții societății din țara întreagă precum și

Dirigența pentru Ardeal:
Fritz Prediger jun. Brașov, Str. Neagră 14,
și Agentura pentru Sebeșul-săseșc (Szászsebes) și jur:
Ioan Pavel și Heinrich Schunn, învățători.

Fabricație specială de MOBILE DIN PIELE ENGLEZEASCĂ.

Se colorează mobile vechi din piele

La cerere trimite preț-curent gratuit:

Szücs A.
tapețier
Budapest,
VII., Károly-körút 5/c.

Invenție nouă: Invenție nouă!
Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă, mașina excelent orzului, cucuruzului și grâului, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut - pe lângă garanția și numai într-o mărime.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru destăcerea sămânței de lucernă și trifoiu de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblățit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întreb.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini

ORADEA-MARE
Nagyvárad) Vilanytelep mellett.

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Întreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântanelor arteziene în

Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Întreprindem și executăm tot felul de lucru și reparaturi ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

Ce-i mai bine?

să prăjești cafea acasă prost și rău, sau să o cumperi prăjită gata?

În prăjitoria cu instalații motorice a antepresei pentru import direct de

cafea

și ceai de Triest

a lui

Aszódy

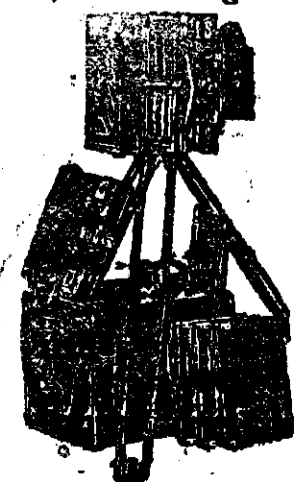
Nagyvárad,

Patatul Fekete Sas.

PETRY ÁRPÁD

orologier și optic, singurul vânzător de mașini de fotografiat «KODAK» în Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.

Mare asortiment de: oroloage de aur, argint, nickel, cu pendulă, deșteptătoare, pentru cancelarie și de Schwarzwald. — Mașini de fotografiat și ajustări pentru amatori.

Ochelari veritabili Rodenstock Diaphragma. Mare asortiment de sticle periscopice, obiective, lornete, și de alte obiecte optice. — Prăvălia mea îi să la dispoziția on. publică un Refraktometru de Rodenstock (mașină pentru examinarea ochilor) prin ce se știe imediat ce fel de sticle sunt de lipsă. —

Gálfi Lajos

croitor de uniforme domnești și pentru preoți Arad, Lázár Vilmos-u. (Palatul Földes)

Înștiințez on. public, atelierul meu ce susține de mai mulți ani l'am mărit cu

prăvălie de materii pentru croitori de haine domnești,

și sub firma de mai sus o conduc și pe mai departe.

Pr' mesc spre executare bine și foarte ieftin tot felul de lucrări în branșa aceasta. Țin în depozit tot felul de stofe din țară și străinătate. Am introdus sistemul din străinătate de plătire în rate lunare, încăt pentru 3 cor. lunar primesc călcarea a 1 palon, 1 pardesiu și 2 rînduri întregi sau 4 rînduri de haine.

Avis!

La »FĂGETANA« institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget (Facset), *contra unei rate săptămânală de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște fileri) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea »Depuneri încopelate cu asigurare de viață« introdusă la susnumitul institut —, suma de*

1000 coroane adevă unamii coroane.

Primirea atârână însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50 000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Deci contra unei depuneri săptămânală minimală, la tot natul t-se dă prilejul de-o parte la acela, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura tratul liniștit în viitor, iar de altă parte aceiacă la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru tratul vieții.

Pe baza acestor depuneri institutul »Făgetana« acordă și împrumuturi. — Femei și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. — Membrii din provincie prim sc ceuri cu cari pot plăti gratuit taxele. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratuit.

Plățile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Acestea depuneri orișicând se pot abzie și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot.

La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat la finea anului al 15-lea — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

Suma scadență cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olaneză »Algemeene Maatschappij van Lebensverzekeringen Lijfrente« din Amsterdam (reprezentanția pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset.

„Făgetana“

institut de credit și economii în Facset.

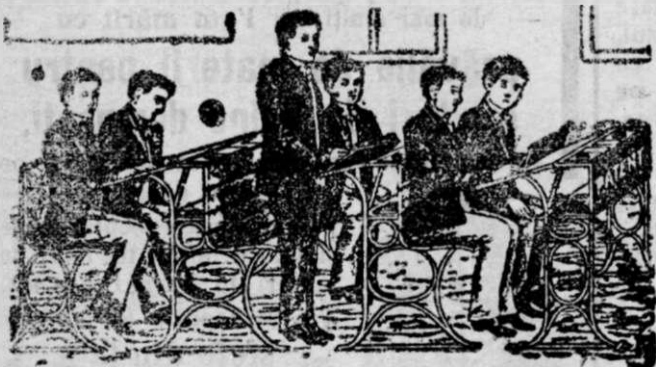

Haas = Károly

primul armurar și optician din Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó).

Mare asortiment de arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate tot felul de reparaturi de arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințios

Cele mai moderne mobile de fier și oțel și cele mai practice bănci igienice de școală și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

a școlărilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

Prima atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietri monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și măiestru pietrar.
Atelierul central al magazinei: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietri monumentale

fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit, etc. —
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Biroul central:
Nagyszében, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva și Nagyvárad.

RELITSCH JÁNOS, atelier de instrumente muzicale în

Versecz
Kudrici-ut 5, colțul străzii Deák Ferenc.

Recomandă în atenția onoratului public din loc și jur, magazinul său de instrumente muzicale provăzut cu puteri de prima forță unde se află, violi, tamburine, armonice, gramofone, tobe, ciele, triângule, oboe, fante, clarinete, goanre, etc. cari toate se pregătesc și se repară pe lângă prețuri moderate.

Instrumente vechi se primesc pe lângă prețurile cele mai mari posibile. Comandele se efectuează prompt.

Dacă voți să cumpărați mezeluri și șuncă — din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați:

către fabrica de măcelărie și cârnățario cu putere electrică (fond. în a. 1879) a lui

LÁSZLOZKY TESTVÉREK

CLUJ—KOLOZSVÁR, Mátyás király tér 23. (Iparospalota)

unde se pot căpăta zilnic următoar

Pariser	— — —	Cârnaț șuncă	— —
Cr nolin	— — —	Rollui șuncă	— —
Extra	— — —	Rusesc	— —
Caș de carne	— — —	Rollut rusesc	— —
Caș cu mă eș	— — —	Paranea	— —
Cârnați p. vâ-ători	— — —	Măieș rece	— —
Cârnați cu sl. p. vânăt	— — —	Caș rece de măieș	— —
Sa amă de vavă	— — —	Pastete de mai	— —
Pastete de sânge	— — —	Rollui de pept	— —
Caș de porc I	— — —	cu felurite umflături ș a.	— —
Caș de porc II	— — —	cu sânge, mai, limbă.	— —
Cași de urechi	— — —	Tortă de carne	— —
Cartaboș n'gru	— — —	Cra ovean	— —
		Caș de limbă	— —
		Sângorete cu slăină	— —
		Limbă umplută	— —
		Rollui de carne	— —
		Galantiu de v'țel	— —
		Pastete de ciuperci	— —
		Pastete de mai de găsit	— —

Comandele, atât cele din provincie cât și cele din loc, se execută prompt și în calitate neexceptionabilă.

Recomandăm preparare proprii, precum și șuncă de Cașovia și Praga, carne fină, slănină albă, afumată, ardeată, fiartă și pentru unsoare și unsoare proaspătă de porc.

Cârnați proaspeți, ș. a. carne de vită, de vițel mare și sugător zilnic carne de porc și de miel dimineața dela orele 6—1 și d. a dela, 3—8 1/2.

